

2009.gada 26.marta spriedums Nr.A-2113-09/3 par ieturētās pensijas daļš izmaksu un atteikumu palielināt izmaksājamo summu, piemērojot likuma „Par valsts pensijām” 35.panta otrajā daļā norādīto inflācijas koeficientu, un par Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2007.gada 28.decembra lēmuma Nr.52-14/263/6815 atcelšanu un labvēlīga administratīvā akta izdošanu

NORAKSTS

Lieta Nr. A42449708

A2113-09/3

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā, 2009.gada 26.martā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:

tiesnese D.Suipe

piedaloties pieteicējai *A.K.* un viņas pārstāvim *M.D.* un atbildētāja – Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pārstāvei Gaļinai Golubeckai

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *A.K.* (turpmāk – pieteicēja) pieteikuma par Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – VSAA vai atbildētājs) 2007.gada 28.decembra lēmuma Nr.52-14/263/6815 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) atcelšanu un labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2008.gada 15.janvāra lēmumu ir pieņemts pieteicējas pieteikums par pārsūdzētā lēmuma atcelšanu.

[2] 2005.gada 26.aprīlī pieteicēja iesniedza VSAA iesniegumu par ieturētās pensijas daļas atmaksu. 2005.gada 29.aprīlī VSAA saņēma atkārtotu pieteicējas iesniegumu par ieturētās pensijas daļas atmaksu.

2005.gada 31.maijā VSAA pieņēma lēmumu Nr.445, ar kuru nolēma pieteicējai izmaksāt no 2002.gada 20.marta līdz 2003.gada 31.decembrim ieturēto pensijas daļu un atteikt palielināt viņai izmaksājamo summu, piemērojot likuma „Par valsts pensijām” 35.panta otrajā daļā norādīto inflācijas koeficientu.

Pieteicēja 2005.gada 26.maijā iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā par pienākuma uzlikšanu VSAA izmaksāt ieturēto pensijas daļu, piemērojot inflācijas koeficientu. Ar Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2008.gada 8.novembra spriedumu lietā A42351305 (SKA-431/2007) atstāts negrozīts Administratīvās apgabaltiesas 2007.gada 5.aprīļa spriedums daļā par pieteicējas pieteikuma atstāšanu bez izskatīšanas.

[3] Pieteicēja 2006.gada 27.janvārī iesniedza VSAA atkārtotu sūdzību par VSAA Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas nodaļas prettiesisku rīcību. 2006.gada 8.februārī VSAA direktore ar lēmumu Nr.46 atstāja sūdzību bez izskatīšanas, jo nokavēts 2005.gada 31.maija lēmuma Nr.445 apstrīdēšanas termiņš.

2007.gada 11.decembrī VSAA saņēma vēl vienu sūdzību, lūdzot sniegt atbildi uz 2005.gada 29.aprīļa un 2006.gada 27.janvāra pieteicējas iesniegumiem, vienlaicīgi lūdzot atjaunot nokavēto procesuālo termiņu un uzsākt administratīvo procesu no jauna par inflācijas koeficienta piemērošanu.

Ar pārsūdzēto lēmumu atteikts atjaunot procesuālo termiņu VSAA Vidzemes priekšpilsētas nodaļas 2005.gada 24.maija lēmuma Nr.445 apstrīdēšanai un atteikts izskatīt iesniegumu pēc būtības.

Pārsūdzētajā lēmumā norādīts turpmāk minētais.

[3.1] Administratīvā apgabaltiesa 2007.gada 3.aprīļa spriedumā lietā A42351305 konstatēja, ka pieteicējai VSAA Vidzemes priekšpilsētas nodaļas 2005.gada 24.maija lēmums Nr.445 tika nosūtīts ierakstītā pasta sūtījumā 2005.gada 31.maijā un tā apstrīdēšanas termiņš beidzās 2005.gada 7.jūlijā. Apstrīdēšanas iesniegums saņemts VSAA 2006.gada 27.janvārī. Līdz ar to, Administratīvā apgabaltiesa atstāja pieteicējas pieteikumu lietā A42351305 bez izskatīšanas.

[3.2] 2007.gada 11.decembra sūdzībā pieteicēja lūdz atjaunot nokavēto procesuālo termiņu un uzsākt administratīvo procesu no jauna.

2005.gada 29.aprīļa iesniegumā minētā prasība izskatīta kopā ar 2006.gada 26.aprīļa iesniegumu. Lai iestādei būtu pamats atjaunot administratīvo procesu, jāpastāv objektīviem apstākļiem. Šādus iemeslus VSAA nekonstatē.

VSAA 2006.gada 8.februāra lēmumu Nr.46 pieteicēja pārsūdzēja tiesā un tiesas spriedums stāties spēkā.

Tādējādi, VSAA nav pamata skatīt jautājumu, par kuru ir spēkā stājies tiesas spriedums. Līdz ar to, nav pamata arī atjaunot nokavēto procesuālo termiņu.

[4] Pieteicēja savā pieteikumā tiesai nepiekrīt pārsūdzētajam lēmumam turpmāk minēto apsvērumu dēļ.

[4.1] 2005.gada 26.aprīlī pieteicēja iesniedza VSAA Vidzemes priekšpilsētas nodaļai iesniegumu par inflācijas koeficienta piemērošanu. Nodaļas darbiniece teica, ka tāpat jau iesniegumu noraidīs, tāpēc pieteicēja 2005.gada 29.aprīlī uzrakstīja sūdzību VSAA direktorei, lūdzot dot rīkojumu VSAA Vidzemes priekšpilsētas nodaļai piemērot inflācijas koeficientu saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām” 35.panta otrajā daļā noteikto.

VSAA Vidzemes priekšpilsētas nodaļa lēmumu Nr.455 pieņēma tikai 2005.gada 24.maijā un pieteicēja paļāvās, ka VSAA direktore izskatīs arī viņas 2005.gada 29.aprīļa sūdzību saskaņā ar likuma „Par iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšanas kārtību valsts un pašvaldību iestādēs” prasībām. Atbildi viņa nav saņēmusi, nav arī saņēmta informācija par izskatīšanas rezultātiem.

Tādējādi, pieteicējas ieskatā VSAA direktore, nesniedzot informāciju par 2005.gada 29.aprīļa iesnieguma izskatīšanas rezultātiem, izprovocēja pieteicēju nokavēt VSAA Vidzemes priekšpilsētas nodaļas 2005.gada 24.maija lēmuma Nr.455 apstrīdēšanas termiņu.

[4.2] Latvijas Republikas Satversmes 92.pants garantē personas tiesības uz taisnīgu tiesu. Visi administratīvās tiesas spriedumi pensionāriem ir labvēlīgi. Tādējādi, neatjaunojot procesuālo termiņu, pieteicējai tiek liegtas tiesības uz taisnīgu tiesu.

Pieteicējas ieskatā Augstākās tiesas Senāta 2007.gada 14.decembra rīcības sēdes lēmums lietā SKA-734 ir uzskatāms par jaunatklātiem apstākļiem.

[5] Administratīvajā rajona tiesā 2008.gada 18.decembrī ir saņemti atbildētāja paskaidrojumi. Atbildētāja savos paskaidrojumos tiesai pieteikumu neatzīt un lūdz to noraidīt saskaņā ar pārsūdzētajā lēmumā minēto, papildus paskaidrojot, ka Augstākās tiesas Senāta 2007.gada 14.decembra rīcības sēdes lēmums lietā SKA-734 nav uzskatāms par jaunatklātiem apstākļiem, jo nemaina ne lietas faktiskos, ne tiesiskos apstākļus.

[6] Tiesas sēdē pieteicēja uzturēja prasījumu saskaņā ar pieteikumā minēto.

Atbildētāja pārstāve pieteicējas prasījumu neatzina saskaņā ar iepriekš minēto argumentāciju.

Motīvu daļa

[8] Izvērtējot lietā esošos dokumentus, tiesa atzīst, ka pieteikums nav pamatots.

[9] Izvērtējot lietas materiālus, tiesa konstatē turpmāk minēto.

[9.1] Administratīvā apgabaltiesa 2007.gada 5.aprīļa spriedumā lietā A42414505 nodibināts, ka 2005.gada 26.aprīlī VSAA Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas nodaļā saņemts pieteicējas iesniegums, kurā lūgts izmaksāt ieturēto pensiju un palielināt izmaksājamo summu par inflācijas koeficientu, un 2005.gada 29.aprīlī VSAA saņemts pieteicējas iesniegums, kurā lūgts dot rīkojumu VSAA Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas nodaļai, izmaksājot ieturēto pensiju, to pareizināt ar inflācijas koeficientu. VSAA Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas nodaļas vadītājas 2005.gada 24.maija lēmumā Nr.445 nolemts: 1) izmaksāt pieteicējai no 2002.gada 20.marta līdz 2003.gada 31.decembrim ieturēto pensijas daļu Ls 697,51 apmērā; 2) atteikt palielināt izmaksājamo summu, piemērojot likuma „Par valsts pensijām” 35.panta otrajā daļā norādīto inflācijas koeficientu. Minētais lēmums pieteicējai nosūtīts ierakstītā sūtījumā 2005.gada 31.maijā (skat. Administratīvās apgabaltiesas 2007.gada 5.aprīļa spriedumā lietā AA43-492-07/4 [16.1] – [16.3] punktus).

[9.2] 2006.gada 27.janvārī VSAA saņemta pieteicējas sūdzība par VSAA Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas nodaļas prettiesisko rīcību, neatbildot uz pieteicējas 2005.gada 29.aprīļa sūdzību (*lietas 38.lapa*).

VSAA ar 2006.gada 8.februāra lēmumu Nr.46 atteica izskatīt pieteicējas 2006.gada 27.janvāra iesniegumu, jo nokavēts VSAA Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas nodaļas vadītājas 2005.gada 24.maija lēmuma Nr.455 apstrīdēšanas termiņš (*lietas 39.lapa*).

[9.3] 2007.gada 11.decembrī VSAA saņēma atkārtotu pieteicējas sūdzību ar lūgumu sniegt atbildi pēc būtības uz pieteicējas 2005.gada 29.aprīļa un 2006.gada 27.janvāra sūdzībām par inflācijas koeficienta izmaksāšanu (*lietas 37.lapa*).

[10] Ņemot vērā minēto, tiesa secina, ka lietā ir strīds par to, vai VSAA pamatoti atteica skatīt pieteicējas apstrīdēšanas iesniegumu par VSAA Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas nodaļas 2005.gada 24.maija lēmumu Nr.445 daļā par inflācijas koeficienta piemērošanu atmaksājamai pensijas daļai.

[11] Saskaņā ar APL 76.panta noteikumiem administratīvo aktu adresāts var apstrīdēt padotības kārtībā augstākā iestādē. Administratīvā akta apstrīdēšana ir sākotnējās administratīvās lietas turpinājums.

APL 81.panta pirmā daļa paredz, ka augstāka iestāde izskata lietu vēlreiz pēc būtības kopumā vai tajā daļā, uz kuru attiecas iesniedzēja iebildumi. Saskaņā ar APL 81.panta piekto daļu apstrīdētais administratīvais akts iegūst savu galīgo noformējumu tādā veidā, kādā tas noformēts lēmumā par apstrīdēto administratīvo aktu. Šādā veidā tas ir izpildāms un to var pārsūdzēt tiesā.

[11.1] Tiesa secina, ka lietā nav strīda par to, ka pieteicēja 2005.gada 26.aprīlī ir lūgusi VSAA Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas nodaļai, atmaksājot ieturēto pensiju, piemērot likuma „Par valsts pensijām” 35.panta otro daļu, proti, atmaksājamo pensiju reizināt ar inflācijas pieauguma koeficientu.

No VSAA Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas nodaļas 2005.gada 24.maija lēmuma Nr.445 izriet, ka cita starpā atteikts palielināt izmaksājamo summu, piemērojot likuma „Par valsts pensijām” 35.panta otrajā daļā norādīto inflācijas koeficientu.

No minētā tiesa secina, ka pieteicēja sākotnēji bija prasījusi piemērot atmaksājamai pensijas daļai inflācijas koeficientu un zemākā iestādē atteica palielināt izmaksājamo summu saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām” 35.panta otrās daļas nosacījumiem.

[11.2] No [9.1] tiesa konstatē, ka no pieteicējas 2005.gada 26.aprīlī VSAA Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas nodaļā ir saņemts iesniegums. Nesagaidot atbildi uz šo iesniegumu, pieteicēja jau 2005.gada 29.aprīlī vērsās ar vēl vienu iesniegumu adresētu VSAA direktorei, lūdzot dot attiecīgu rīkojumu VSAA Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas nodaļai par inflācijas koeficienta piemērošanu (lietas 10.lapa). VSAA Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas nodaļas vadītāja attiecīgi 2005.gada 24.maijā pieņēma lēmumu Nr.445 par ieturētās pensijas daļas atmaksāšanu, bet atteica atmaksājama pensijas daļai piemērot inflācijas koeficientu.

Pieteicējas ieskatā 2005.gada 29.aprīļa iesniegums uzskatāms par apstrīdēšanas iesniegumu par inflācijas koeficienta piemērošanu atmaksājama pensijas daļai.

Kā secināja Administratīvā apgabaltiesa 2007.gada 5.aprīļa sprieduma lietā A42414505 (AA43-492-07/4) [17.2], pieteicējas 2005.gada 29.aprīļa iesniegumu nevar vērtēt kā VSAA Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas nodaļas vadītājas 2005.gada 24.maija lēmuma Nr.445 apstrīdēšanas iesniegumu, jo minētais iesniegums iesniegts tikai trīs dienas pēc tam, kad iesniegts sākotnējais iesniegums, un turklāt pats apstrīdamais lēmums vēl vispār nav bijis pieņemts.

Tā kā VSAA Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas nodaļas vadītājas 2005.gada 24.maija lēmums Nr.445 nosūtīts pieteicējai ierakstītā pasta sūtījumā 2005.gada 31.maijā, atbilstoši APL 70.panta otrajai daļai prezumējams, ka administratīvais akts paziņots adresātam septītajā dienā, proti, 2005.gada 7.jūnijā. Līdz ar to pieteicējai bija tiesības to apstrīdēt viena mēneša laikā. Administratīvā apgabaltiesa konstatēja, ka tikai 2006.gada 27.janvārī VSAA saņēma pieteicējas sūdzību. Minēto sūdzību VSAA ar 2006.gada 8.februāra lēmumu Nr.46 atteica izskatīt, jo nokavēts apstrīdēšanas termiņš.

Ņemot vērā minēto, Administratīvā apgabaltiesa secināja, ka nav ievērtā ārpusstāšanās kārtība, proti, augstāka iestāde nav vērtējusi lietu pēc būtības, līdz ar to pieteicējas pieteikums lietā A42414505 (AA43-492-07/4) ir atstājams bez izskatīšanas.

No minētā tiesa secina, ka ar Administratīvās apgabaltiesas 2007.gada 5.aprīļa spriedumu lietā A42414505 (AA43-492-07/4) atzīts, ka pieteicējas 2005.gada 29.aprīļa iesniegums nav VSAA Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas nodaļas vadītājas 2005.gada 24.maija lēmuma Nr.445 apstrīdēšanas iesniegums. Minētais spriedums ir stājies spēkā un abās lietās (gan lietā A42414505 daļā par A.K. pieteikumu, gan konkrētajā lietā) ir vieni un tie paši procesa dalībnieki.

Tādējādi, saskaņā ar APL 153.panta otro un trešo daļu šāds fakts no jauna nav jāpierāda.

[11.3] Konkrētajā lietā pieteicēja 2007.gada 11.decembrī atkārtoti iesniedza sūdzību VSAA (lietas 37.lapa).

Kā izriet no 2007.gada 11.decembra sūdzības, pieteicējas ieskatā VSAA nepamatoti nav sniegusi atbildi pēc būtības uz pieteicējas 2005.gada 29.aprīļa un 2006.gada 27.janvāra sūdzībām par inflācijas koeficienta izmaksāšanu (lietas 37.lapa).

Līdz ar to, tiesai jāvērtē, vai VSAA ar pārsūdzēto lēmumu pamatoti atteicās skatīt pēc būtības pieteicējas 2007.gada 11.decembra iesniegumu.

[12] Saskaņā ar APL 79.panta pirmo daļu Administratīvo aktu var apstrīdēt viena mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas, bet, ja rakstveidā izdotajā administratīvajā aktā nav norādes, kur un kādā termiņā to var apstrīdēt, — viena gada laikā no tā spēkā stāšanās dienas.

Minētā panta trešā daļa noteic, ja administratīvā akta apstrīdēšanas iesniegums iesniegts, nokavējot apstrīdēšanas termiņu, un tā iesniedzējs nav lūdzis procesuālā termiņa atjaunošanu, augstāka iestāde, saņemot apstrīdēšanas iesniegumu, atsaka tā izskatīšanu pēc būtības. Šādu lēmumu var pārsūdzēt mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas. Tiesa sūdzību izskata 14 dienu laikā. Tiesas lēmums nav pārsūdzams (tiesību norma, kas stājas spēkā no 2009.gada 1.janvāra).

Saskaņā ar APL pārejas noteikumu 9.punktu šā likuma 48.panta trešajā daļā paredzētā kārtība, kādā tiek izskatīta personas sūdzība par iestādes atteikumu atjaunot nokavēto procesuālo termiņu, kā arī šā likuma 79.panta trešajā daļā paredzētā kārtība, kādā tiek izskatīta sūdzība par iestādes lēmumu atteikt izskatīt apstrīdēšanas iesniegumu procesuālā termiņa nokavējuma dēļ, nav attiecināma uz tām sūdzībām, kuras tiesā saņemtas pirms 2009.gada 1.janvāra.

Kā atzīts tiesu praksē, ja persona ir nokavējusi procesuālo termiņu administratīvā akta apstrīdēšanai un iestādes pamatoti to nav atjaunojusi, pieteikuma izskatīšana tiesā par šāda administratīvā akta atceļšanu nav pieļaujama, jo uzskatāms, ka persona nav ievērojusi likumā noteikto lietas iepriekšējās ārpusstāšanās kārtību (skat. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2008.gada 23.aprīļa sprieduma lietā SKA-146/2008 [19]).

Konkrētajā lietā pieteicējas pieteikums Administratīvajā rajona tiesā saņemts 2008.gada 10.janvārī, līdz ar to, APL 79.panta trešā daļa nav piemērojama.

Tādējādi, konkrētajās lietās apstākļi tiesai jāvērtē saskaņā ar Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta tiesu praksi. Proti, tiesai jāvērtē, vai iestāde pamatoti nav atjaunojusi nokavēto procesuālo termiņu administratīvā akta apstrīdēšanai vispārējā kārtībā.

[13] Saskaņā ar APL 70.panta pirmo daļu, ja ārējā normatīvajā aktā vai pašā administratīvajā aktā nav noteikts citādi, administratīvais akts stājas spēkā ar brīdi, kad tas paziņots adresātam. Veids, kādā administratīvo aktu paziņo adresātam – rakstveidā, mutvārdos vai citādi –, neietekmē tā stāšanos spēkā.

Minētā panta otrā daļa (tiesību norma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2009.gada 1.janvārim) noteica, ja rakstveida administratīvo aktu sūta pa pastu, uzskatāms, ka administratīvais akts adresātam paziņots septītajā dienā pēc tā nodošanas pastā. Ja pa pastu sūta adresātam nelabvēlīgu administratīvo aktu, to noformē kā ierakstītu pasta sūtījumu. Šādu gadījumā iestādei jāpierāda, kad sūtījums nodots pastā. Ja adresāts apgalvo, ka viņš pastā nodoto administratīvo aktu nav saņēmis, viņam šis apgalvojums jāpamato, minot ticamus iemeslus.

Lietā nav strīda par to, ka pieteicēja saņēma 2005.gada 31.maijā ierakstītā sūtījumā nosūtīto VSAA Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas nodaļas 2005.gada 24.maija lēmumu Nr.445. Pieteicējas ieskatā viņa 2005.gada 24.maija lēmumu Nr.455 nav apstrīdējusi likumā noteiktajā termiņā, jo nav saņēmusi atbildi uz savu 2005.gada 29.aprīļa iesniegumu.

Tiesas ieskatā šāds pieteicējas arguments nav attaisnojums 2005.gada 24.maija lēmuma Nr.455 apstrīdēšanas termiņa nokavējumam.

Kā nodibināja Administratīvā apgabaltiesa 2007.gada 5.aprīļa sprieduma lietā A42414505 [17.2], pieteicējas 2005.gada 29.aprīļa iesniegums nav uzskatāms par apstrīdēšanas iesniegumu.

Līdz ar to, tiesa secina, ka VSAA pamatoti atzina, ka procesuālā termiņa nokavējums nav attaisnojams un pieteicējas 2007.gada 11.decembra iesniegums atstājams bez izskatīšanas.

[14] Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk - Satversme) 104.pants noteic, ka ikvienam ir tiesības likumā paredzētajā veidā

vērsties valsts un pašvaldību iestādēs ar iesniegumiem un saņemti atbildi pēc būtības. Likuma „Iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšanas kārtība valsts un pašvaldību iestādēs” (*zaudējis spēku 2008.gada 1.janvārī*) 3.pants noteica, ka valsts un pašvaldību institūcijām ir jāpieņem iesniegumi, sūdzības un priekšlikumi, savas kompetences ietvaros un šajā likumā noteiktajos termiņos tie jāizskata, jāpieņem attiecīgs lēmums un jādod iesniedzējam atbilde.

Kā norādīts tiesību teorijā, Administratīvā procesa likuma mērķis ir noteikt kārtību, kādā privātpersona risina jautājumus, kas tieši skar viņas tiesības vai tiesiskās intereses. Iesniedzējs šā likuma izpratnē ir persona, kura vērsas ar lūgumu izdot administratīvo aktu. Iesniedzēja subjektīvās tiesības lūgt izriet no kāda cita likuma. APL regulē vispārīgo kārtību, kas attiecas uz faktiskās rīcības veikšanu un tās pārsūdzēšanu.

Savukārt, no Satversmes 104.panta izriet likuma „Iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšanas kārtība valsts un pašvaldību iestādēs” (šobrīd Iesniegumu likuma) mērķis – veicināt personas līdzdalību valsts pārvaldē. Tiesības saņemt atbildi atšķirībā no administratīvā akta ir tiesības pašas par sevi un atbildes sniegšana uzskatāma par faktisko rīcību nevis administratīvo aktu. Iesniegums likuma „Iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšanas kārtība valsts un pašvaldību iestādēs” izpratnē nav jāsaprot kā lūgums izdot administratīvo aktu (*skat. J.Briede. Satversmes 104.pantā garantēto tiesību īstenošana administratīvajā procesā//Jurista vārds, 2007.gada 27.novembris*).

Saskaņā ar tiesu praksi norādīto, tiesai jāņem vērā, ka neatbildēšana uz iesniegumu par faktisko rīcību uzskatāma tikai tad, ja atbildēšanas gadījumā nav jāizdod administratīvais akts. Ja atbildēšanas gadījumā būtu izdots administratīvais akts, tad tiesā šis pieteikums jāpārbauda kā pieteikums par administratīvā akta izdošanu, nevis faktisko rīcību (*skat. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2005.gada 12.aprīļa sprieduma lietā SKA-152 [16] punktu*).

No minētā izriet, ka Satversmes 104.pants garantē personas tiesības līdzdarboties valsts pārvaldē. Savukārt, saskaņā ar APL personai ir tiesības vērsties ar iesniegumu iestādē savu tiesību un tiesisko interešu aizsardzībai. Vienā gadījumā personai ir tiesības saņemt atbildi pēc būtības par iestādes kompetencē esošu valsts pārvaldes funkciju veikšanu, otrā – saskaņā ar no likuma izrietošu subjektīvo tiesību par administratīvā akta izdošanu. Ja, izvērtējot iesniegumu iestādei jāizdod administratīvais akts, pieteikums tiesā skatāms kā pieteikums par administratīvā akta izdošanu.

[14.1] VSAA kompetencē saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām” 28.panta pirmo daļu ir izskatīt pensijas pieprasījumu un pensijas piešķiršanai (pārreģināšanai) nepieciešamos dokumentus, kā arī datus par pensijas pieprasītāja veikto apdrošināšanas iemaksu periodu un apjomu un pieņemt attiecīgu lēmumu. Tādējādi, tiesas ieskatā iesniegumi, kurus iesniegušas ieinteresētās personas par pensijas piešķiršanu, pārreģināšanu vai izmaksāšanu, ir nevis iesniegumi likuma „Iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšanas kārtība valsts un pašvaldību iestādēs” izpratnē, bet gan lūgumi izdot attiecīgu administratīvo aktu.

Kā izriet no sprieduma [9] punktā konstatētā, pieteicēja iesniegumos VSAA lūdza piemērot atmaksājama pensijai inflācijas koeficientu. Tādējādi, tiesa secina, ka minētajos iesniegumos lūgts VSAA izdot administratīvo aktu.

Kā izriet no VSAA Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas nodaļas 2005.gada 24.maija lēmuma Nr.445: 1) izmaksāt pieteicējai no 2002.gada 20.marta līdz 2003.gada 31.decembrim ieturēto pensijas daļu Ls 697,51 apmērā; 2) atteikt palielināt izmaksājamo summu, piemērojot likuma „Par valsts pensijām” 35.panta otrajā daļā norādīto inflācijas koeficientu (*skat.[9.1]*).

Tādējādi, tiesa secina, ka VSAA Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas nodaļas 2005.gada 24.maija lēmums Nr.445 daļā par ieturētās pensijas izmaksāšanu ir pieteicējai labvēlīgs administratīvais akts. Savukārt, daļā par atteikšanos palielināt izmaksājamo summu, piemērojot inflācijas koeficientu, ir atteikums, kas nekādas tiesiskas sekas pieteicējai nerada, un pieteicējas prasījuma šajā daļā ir par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

[14.2] 2005.gada 29.aprīlī iesniegumā pieteicēja lūdza VSAA direktorei izdot rīkojumu VSAA Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas nodaļai piemērot izmaksājama pensijai inflācijas koeficientu (lietas 10.lapa). VSAA direktore pārsūtīja 2005.gada 29.aprīlī iesniegumu VSAA Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas nodaļai lēmuma pieņemšanai. VSAA Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas nodaļa lēmumu pieņēma 2005.gada 24.maijā.

Saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām” 29.pantu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras amatpersonu izdotos administratīvos aktus vai faktisko rīcību persona var apstrīdēt, mēneša laikā no administratīvā akta spēkā stāšanās dienas iesniedzot iesniegumu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras direktoram.

No minētā izriet, ka VSAA Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas nodaļas pieņemtie lēmumi apstrīdami VSAA direktorei kā augstākai iestādei. VSAA direktore kompetencē nav dot rīkojumus zemākai iestādei pirms attiecīgā lēmuma pieņemšanas. Līdz ar to, tiesa secina, ka VSAA direktore pamatoti nosūtīja pieteicējas 2005.gada 29.aprīlī iesniegumu zemākai iestādei pēc piekritības lēmuma pieņemšanai.

[14.3] 2006.gada 27.janvāra iesniegumā VSAA direktorei pieteicēja lūdza sniegt atbildi uz 2005.gada 29.aprīlī iesniegumu (lietas 38.lapa).

Kā pamatoti secināja VSAA direktore 2006.gada 8.februāra lēmumā, pieteicēja ir nokavējusi VSAA Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas nodaļas 2005.gada 24.maija apstrīdēšanas termiņu (lietas 39.lapa). Proti, attiecībā uz pieteicējas 2005.gada 29.aprīlī iesniegumu VSAA Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas nodaļa 2005.gada 24.maijā pieņēma lēmumu, kuru pieteicēja likumā noteiktajā termiņā nav apstrīdējusi.

Ņemot vērā minēto, tiesa secina, ka nav pamata lemt par labvēlīga administratīvā akta izdošanu konkrētajā lietā, jo pieteicēja nav ievērojusi likumā noteikto lietas izskatīšanas ārpustiesas kārtību.

[15] Papildus tiesa norāda, ka administratīvā procesa uzsākšana no jauna ir ārpuskārtas tiesību aizsardzības līdzeklis, kas piemērojams tikai likumā noteiktos gadījumos. Kā atzīts tiesu praksē, APL 87.pants attiecas uz gadījumiem, kad personas tiesiskais stāvoklis ir aktīvi ietekmēts (uzlikts pienākums vai piešķirtas tiesības). Savukārt, gadījumos, kad personai ir atteikts piešķirt kādas tiesības, APL 87.pants nav piemērojams. Šāds personas iesniegums vērtējams kā atkārtots lūgums izdot administratīvo aktu. Iestādei nav liegts atsaukties uz iepriekš izdotajā administratīvajā aktā konstatēto un atzīt, ka nav pamata mainīt iepriekš pausto nostāju (*skat.Augstākās tiesas Senāta 2007.gada 5.novembra spriedumu lietā SKA-304*).

Tādējādi, tiesa secina, ka, saņemot pieteicējas kārtējo iesniegumu par inflācijas koeficienta piemērošanu atmaksājama pensijas daļai, iestādei nebija pienākuma uzsākt administratīvo procesu no jauna.

[16] Ņemot vērā šajā spriedumā minēto, tiesa secina, ka pārsūdzētais lēmums ir tiesisks, bet pieteicējas pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu atstājams bez izskatīšanas.

Rezolutīvā daļa

Ņemot vērā iepriekš minēto un pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246. – 251.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

noraidīt *A.K.* pieteikumu par Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2007.gada 28.decembra lēmuma Nr.52-14/263/6815 atcelšanu un labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese /paraksts/ D.Suipe

NORAKSTS PAREIZS

Administratīvās rajona tiesas tiesnese

D.Suipe

Rīgā, 2009.gada 26.martā